

cílem je vedle prezentace současných výzkumů slovenských, českých a zahraničních badatelů i přátelské posezení. Pro mnohé z přítomných to byla poslední konference roku 2020, které se mohli zúčastnit osobně, nikoliv virtuálně. Některé z příspěvků vyjdou v časopise *Ethnologia Actualis*, který vydává Katedra

etnologie a mimoeurópskych štúdií FF UCM v Trnavě. Pátý ročník konference byl plánován na první čtvrtinu roku 2021 na Univerzitě Pardubice, nicméně z důvodu koronavirové pandemie a upřednostnění klasického setkání se organizátoři rozhodli posunout konání až na rok 2022.

Livia Šavelková

(Katedra sociální a kulturní antropologie, FF, Univerzita Pardubice)

41. ročník American Indian Workshopu (AIW) – Voda a její podoby v perspektivě původních obyvatel (Indigenous Shapes of Water & Current Research)

Ve dnech 24.–28. 11. 2020 proběhl 41. ročník největší evropské multidisciplinární konference týkající se severoamerických indiánů. Bylo to vůbec poprvé, kdy se toto setkání konalo virtuálně. Záštitu nad konáním konference převzali po několika ročnících etnologové, a to z Institut für Ethnologie z Ludwig-Maximilians-Universität v Mnichově. Tématem konference byla voda a její podoby ve vztahu k původním obyvatelům a také současný výzkum, který se k hlavnímu tématu nutně vázat nemusel. Ve dvou souběžných panelech vystoupilo přibližně 40 přednášejících z řad akademiků a studentů mnoha oborů. V tomto ročníku byla výraznější účast etnologů.

Hlavním řečníkem byla Kríjka Jackie Hookimaw-Wittová se svým

příspěvkem *Waban Meegwon Esquew Nina – Jsem Žena bílého pera: Myšlenky kríjské ženy o ochraně řeky svého lidu – Attawapiskat*. V něm se zaměřila na změny klimatu, těžbu nerostů a kovů na území Kríů v severním Ontariu a na dopady těchto změn na zdroje pitné vody, tradiční stravu založenou na úlovcích karibu, ryb, hus a sběru různých plodin. Upozornila na problematičnost zapojení své komunity do vyjednávání s mnoha úřady sídlícími v Ottawě, a to z důvodu nedostatečných zdrojů pro cestování a taktéž nízkého počtu členů komunity, kteří nemají kapacitu pokrývat veškerou správní agendu. Poukázala tak na problém mnoha rezervací původních lovecko-sběračských komunit, které nejsou schopny čelit všem zásahům do lokálních ekosystémů. Zdůraznila také roli starších a jejich zkušeností

předávaných formou příběhů při vzdělávání mladších generací o udržitelném způsobu života.

Po vystoupení Jackie Hookimaw-Wittové následoval blok zaměřený na konkrétní kauzu ve vztahu k původním obyvatelům Severní Ameriky – Dakota Access Pipeline (DALP). Tomuto ropovodu, vedoucímu ze Severní Dakoty do Texasu a stavěnému v letech 2014–2017 v těsném sousedství lakotské rezervace Standing Rock za velkých protestů nejen indiánů, se věnovaly Hunkpapa Lakotka Ashley Hannová a Aurélie Journée-Duezová.

Sekce oblast Jihozápadu nabídla pohled na problematiku rozvoje projektů zaměřených na solární zdroje na kmenových územích (Catharina Wallwaeyová) či podoby posvátného rozměru vody v ústní tradici hokanských hovořících skupin, převážně těch v Kalifornii, v němž kumejajská lingvistka Margaret Fieldová zdůraznila taktéž roli hadů jako ochránců pramenů v mnoha mýtech.

Další blok byl věnován vodě, a to zejména v kontextu literární a umělecké analýzy děl indiánských autorů. V prvním bloku spjatém s tematikou genderu a sexuality, jež jsou obsaženy v textech spisovatelů, jakými jsou Joshua Whitehead, Smokii Sumac či Tommy Pico, analyzovali významy tekutin James Mackay, Morris Ingwersen a Patricia Zanellová. V dalším bloku literární sekce tematiku vody a fluidity v rámci etnických identit míšenců prezentovala Judit Kádárová, Alisa Preusserová

zase rozebírala vodu v díle spisovatele Thomase Kinga. Elžbieta Wilczyńska analyzovala zobrazení vody v předmětech a obrazech současných indiánských umělkyní (například Christi Belcourtové, Roxanne Swentzelové, Teri Greevesové, Kelly Churchové či Carly Hemlockové).

V bloku zaměřeném na arktickou oblast Emma Gilheanyová hovořila o mobilitě a suverenitě na pobřeží Nunatsiavutu (Inuity spravované oblasti v severní části Labradoru) v kontextu přítomnosti moravských bratrů a americké armády, spjaté s výstavbou radarových systémů od začátku 50. let do konce 60. let 20. století. Zdůraznila důležitost souvislé ledové plochy pro vysokou mobilitu Inuitů umožňující setkávání rodin, jež se však v důsledku globálního oteplování v posledních 40 letech v oblasti zmenšila o 40 %. Sonja Rossová přiblížila kosmologické koncepty Inuitů v časech narůstajícího tání a změny krajiny, jíž v roce 2001 někteří inuitští starší překvapili veřejnost a jíž se zabývala i NASA. Daniel Dumas rozebíral využití tisků kanadských známek s tematikou Severu jako způsobu deklarace ovládnutí tohoto území Kanadou a současně zkreslujícího postavení Inuitů v kanadské společnosti.

Britskou Kolumbií šířeji přiblížil Richard Hart, který mnohokrát vystupoval před Kongresem USA v kauzách týkajících se územních nároků původních obyvatel jako expert. Hart pohovořil o lidech od je-

zera Arrows (známých jako Sinixt) v Britské Kolumbii a jejich přesunu do USA ve **2. polovině 19. století** v důsledku narůstajícího počtu zlatokopů podél řeky Columbia. Tito obyvatelé jsou v současnosti řazeni ke Colvillům a v roce 1956 byli kanadskou vládou prohlášeni za vymřelé. Hart objasnil, jak přeživší u Colvillů a dalších kmenů bojují o uznání své existence a nároku na území. Vysvětlil také, jak staré mapy, v nichž jsou zaznamenány jednotlivé indiánské skupiny, mohou přispívat k prokázání sepětí těchto skupin s určitým územím při soudních přích. Nina Reuterová seznámila posluchače se způsoby vyjednávání a vytváření frakcí v komunitách **Šuswapů ohledně ropovodu** známého jako Trans Mountain Pipeline, který měl **rozšířit kapacitu** starého ropovodu z roku 1953, jenž přivádí ropu ze Severní Alaberty do Vancouveru. Obavy mnoha komunit ze znečištění vodních zdrojů ropou jsou opřeny o masivní únik ropy v roce 2007. Její příspěvek poukázal na jeden z pokračujících trendů ve správě komunit a území původních obyvatel, a to na existenci frakcí odrážejících různé ideologické přesvědčení o vhodném zajištění a chápání konceptu jejich rozvoje.

Tematiku jídla a ochrany vodních toků a dalších zdrojů řešila Saskia Brillová na příkladu využití území pobřeží Tichého oceánu pro lov lososů a škeblí. Zuzanna Kruk-Buchovská hovořila o obnově tradičního pěstování kukuřice

u Oneidů ve Wisconsinu. Sylvie Jacqueminová představila svůj zatím nedokončený filmový projekt *Walking with the River* o návštěvě malého francouzského města třemi indiány z USA v roce 2017, kteří se společně s místními ochránci řeky Loue pokusili tento tok obřadně očistit.

V bloku zaměřeném na média a performance se diskutovalo i o tematicke suverenity. S již řešeným ropovodem DALP v Severní Dakotě se protnul Martin Heřmanský příspěvkem o indiánském hip-hopu, vodě a suverenitě, autorka tohoto článku nabídla perspektivu reprezentace a suverenity původních obyvatel na olympiádách ve vztahu k vodě, vodním sportům a zvyšování hladiny moří a Amy Ruckesová přiblížila téma zneužívání indiánské identity ve virtuálním prostoru v politické propagandě. Tento příspěvek potvrdil, že v tomto směru ještě nebylo realizováno mnoho výzkumů.

Mimo hlavní téma konference týkající se vody a jejích podob proběhla i historická sekce. Ta obsáhla téma aktérské roviny původních obyvatel Severní Ameriky při uzavírání smluv a diplomacii s Holanďany a Angličany v 17. století (Adeline Moonsová), dále uzavírání smluv mezi zástupci indiánů a anglickým králem Karlem II. v 17. století, kterými posílil vlastní prestiž a respekt u dalších evropských mocností a **také demonstroval** moc vůči koloniím prosazením obrazu o „pravém vládcí“ (Jeoren

Petit), nebo návštěvu Buffalo Billa v Haliči v roce 1906.

Součástí konference byl i kulatý stůl zaměřený na tematiku muzeí a indiánů, u nějž zasedli pravidelní účastníci AIW a v případě dvou prvních zmíněných také právník či pracovníci muzeí – Justin Richland, Alaka Waliová, Robert Collins a Markus Lindner. V diskusi probírali praxe z různých zemí, včetně tematiky repatriací a spolupráce s indiánskými komunitami. Debatou rezonovala otázka, kterou by bylo vhodné hlouběji otevřít i v prostředí České republiky ve vztahu k výstavní praxi předmětů z mimoevropských lokalit a která se dotýká role muzeí v 21. století. Diskutující zmiňovali své dlouholeté zkušenosti týkající se tradičního chápání muzeí jako „skladových“ prostor minulosti, v jejichž depozitářích se nachází mnoho nepopsaných předmětů. Zdůrazňovali potřebu reprezentace současných obyvatel Severní Ameriky jako živoucích bytostí 21. století a vytvoření prostoru pro to,

aby indiáni sami mohli ovlivňovat a vytvářet témata, která jsou pro ně důležitá. K tomu je však nutná otevřenost pracovníků muzeí k diskusi a ochota překonávat nesnáze, které často vyvstávají při nepochopení perspektiv jednotlivých aktérů.

On-line setkávání bylo kvůli kolegům z USA a Kanady posunuto do odpoledních a večerních hodin a tento formát konference vedl i k nižšímu počtu účastníků z této části světa oproti předchozím rokům. V případě amerických kolegů se termín konference kryl i s Dnem díkuvzdání. Virtuální forma však současně umožnila připojení množství posluchačů bez příspěvku, kteří se aktivně zapojovali do diskusí.

V roce 2021 se bude konat AIW na Kypru, a to opět ve virtuální podobě, tématem bude erotika a sexualita. Další ročník, jehož hlavním zaměřením bude arktická oblast, se uskuteční v roce 2022 v Lucembursku. Zájem o pořádání některého z následujících ročníků vznesla Univerzita Pardubice.

Livia Šavelková

(Katedra sociální a kulturní antropologie, FF, Univerzita Pardubice)

Historicky 1. a 2. virtuální debata zahraničních Čechů se zástupci Ministerstva zahraničních věcí ČR, 18. 11. 2020 a 11. 12. 2020

V polovině listopadu se odehrála s ohledem na celosvětovou pandemickou situaci na video-konferenční platformě Zoom 1. virtuální debata

ministra zahraničních věcí ČR Tomáše Petříčka s krajany z celého světa, která byla o necelý měsíc později následována 2. debatou. Mezi po-